

Posamezne številke:
Navadne Din — 75,
ob nedeljah Din 1—.

„TABOR“ izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 10—, za ino-
sestavno D 18—, dostavljen na dom
D 11—, na izkaznice D 10—,
inacrat po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABORA“
MARIBOR Jurčičeva ulica številka 4.

Posamezne številke:
Navadne Din — 75,
ob nedeljah Din 1—.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SMS poštnoštevilka
račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
odgovarja. — Rokopis se ne vrača.

TABOR

Naslov

Maribor, sobota 25. oktobra 1924.

Leto: V. — Številka: 245.

Tit. Knjižnica liceja
Ljubljana

Borza.

CURIH, 24. okt. (Izv.) Predborza. —
Pariz 27.15, Beograd 7.425, London 23.375,
Praga 15.47, Milan 22.75, Newyork 519.70,
Dunaj 0.007325.

Še poskus s koncentracijo?

Radičev govor je vplival porazno. — Krona še vedno za parlamentarno delo.
— Nove konzultacije na dvoru. — Nejasna situacija.

BEOGRAD, 24. oktobra. Dogodki, ki
jih politični činitelji niso pričakovali
(znan Radičev govor, komunikacije njegove
stranke ter komunikacije ožjega bloka) so
izpremenili položaj od temeljev.

Govori se, da je bil sklep o volilni
vladi Pašić-Pribičević, o katerem se je
zadnje dni mnogo govorilo, že ukinjen
z dnevnega reda. Krona slej ko prej
vztraja na tem, da je treba — če le mo-
goče — obvarovati ljudstvo pred volil-
nimi neprijetnostmi; kralj je še vedno
na stališču, da naj se pomaga skupščini,
da bo v okvirju ustavnih določb nade-
ležvala svoje delo. Nebrzdana Radičeva
bojevitost pa je prav v enem najvažnej-
ših trenutkov zadela preračunjen udarec
kroninemu prizadevanju in je silno v-
plivala na nadaljni razvoj političnega
življenja.

Danes popoldne so se na dvoru zopet
začele konzultacije. V političnih krogih
zatrjujejo, da gre za sestavo vlade, ki
bi s podporo stabilne večine lahko sto-
pila pred parlament in rešila tiste za-
konske osnutke, ki izražajo zadnjega izred-
nega zasedanja čakajo rešitve. Izgledi za
tako rešitev so v zadnjem trenutku ne-
koliko poskočili, ker se je radikalna
stranka, ki je že večkrat bila v pretečni
večini za nove volitve, začela danes cri-
entirati v nasprotni smeri.

Trenutno imata dve možnosti največ
verjetnosti. Ali koncentracijska vlada

radikalcev oz. ožjega bloka, ali pa homo-
gena radikalna vlada. V obeh primerih
bi imel biti ministri predsednik Lju-
ba Jovanović, ker ožji blok ne bi hotel
podpirati nobene druge osebnosti iz ra-
dikalskih vrst. Iz istih virov je slišati,
da odločilni krogi niso za vlado Pašić-
Pribičević-Davidović, t. j. brez Korščica
in Spaha. Ti krogi (namreč politiki o-
koli vladnega bloka) trdijo, da je krona
odklonila izvedbo načrta o volilni vladi
Trifković-Pribičević. Vsled tega je v
krogih ožjega vladnega bloka zelo vzra-
sla politična avtoriteta krona in stavijo
vanjo velike upe, češ, da bo vendarle
mogoče nadaljno parlamentarno delo.

Po teh vesteh bi torej bilo računati,
da se bo politika nadaljevala v duhu
Davidovičeve ideologije in da bo dobila
še globljo podlago. Izključeno je, da bi
se vodila protihrvatska politika, ki se ne
bi ozirala na specialne hrvatske želje v
okvirju edinstvene države.

Vendar pa je baš nenaden Radičev
udarec po ožjem bloku tako zbežal vlad-
ne vrste, da so vse te kombinacije le
iskanje izhoda iz položaja, ki je vse dru-
go kot ugoden. Težišče situacije je v ra-
dikalskem klubu in bo treba počakati,
pod kakimi pogoji bi stopili radikali
v koncentracijo sedaj, ko je Radič izpa-
del iz kombinacije in bo politični razvoj
šel svoja pota brez njega ali celo proti
njemu.

V Davidovičevem klubu.

Razsulo bloka ali ne? — Z Radičem se ne da delati. — Nesoglasja v demokrat-
skem klubu. — Davidović in Korošec na odmoru.

BEOGRAD, 24. oktobra. Včerajšnji
Radičev govor in komunikacije načelstva
HRSS sta dala danes dopolne razvoju
dogodkov drugo smer. Kakšna bo ta
smer, ni mogoče reči povsem zanesljivo.
V opozicijskih vrstah opozarjajo na
zmedo, ki jo je Radičev sunek zanesel v
vrste ožjega bloka in pravijo, da to po-
meni razsulo ožjega in širšega bloka (kar
si je želel tudi Radič, ker hoče imeti
pri volitvah popolnoma proste roke).

V vladnih krogih pa pravijo, da ni
mogoče govoriti o razsulu ožjega in ši-
ršega bloka; položaj se je pač vsled Ra-
dičevega govora znatno poslabšal, ven-
dar pa je to na drugi strani prineslo raz-
členjenje medsebojnih odnosov med blo-
kovimi strankami. Sicer so vladni krogi
sedaj že preverjeni, da se z Radičem ne
da delati, ker se vladi hoče dela v pa-
lamentu, Radič pa je odločen za volitve.

V demokratskem klubu se je vršila
danes dopolne seja na kateri se raz-
pravljali o političnem položaju, kakor
se je razvil pod vplivom Radičevega iz-
pada proti kroni in vladi. Davidović je
med sejo odšel h konferenci načelnikov
ožjega bloka in je klubovi seji predse-
doval dr. Kumanudi. Debatno so se ude-
ležili poslanci Veljković, Agatanović,
Sečurov, Sokić, Savčić in drugi. Deloma

je bila zelo burna, zlasti, ker so mnogi
poslanci zahtevali, da naj se prekinejo
vsi stiki z Radičem. Končno je bilo skle-
njeno, da se za sedaj ne stori noben
usoden sklep, vendar pa se je povdarilo
z vso odločnostjo, da bodo morale blo-
kove stranke energično nastopiti proti
sunkom, s katerimi hoče Radič motiti
njih delovanje. Položaj pa še ni dozorel
tako daleč, da bi se mogli prekiniti vsi
stiki z HRSS. Naglašali so tudi potrebo,
da se najde tak izhod iz krize, ki bo o-
mogočil nadaljnje parlamentarno delo.

Ob 10. uri je bil dr. Korošec, ki se je
udeležil seje blokovi načelnikov, povar-
bljen na dvor. Za njim je bil sprejet dr.
državni podtajnik Čemović. Ob pol 12.
uri je prišel na dvor tudi Davidović. —
Pravijo, da je Koroševa in Davidovi-
čeva avdijenca v zvezi s konzultacijami
o sestavi koncentracijske vlade.

Po konferenci so poslanci demokrat-
skega kluba dementirali govorice, češ,
da je na konferenci prišlo do vseh raz-
računavanj med člani kluba in da se
pripravlja izstop kakih 10 poslancev s
Timotijevićem na čelu. Timotijević je
bojda še vedno za klub, dasi sicer ne o-
dobrava sedanje Davidovičeve politike.

Pašić je dopoldne konferiral delj časa
z Jovanovićem in Trifkovićem.

Doma in po svetu.

— Kdo še zahteva samostojno Hrvat-
sko? Razen radičevcev tudi še madžarski
fasisti. V njihovem imenu je govoril te
dni ob aplavzu vsega parlamenta znani
rovar proti nasledstvenim državam
Friedrich in dejal, da Madžari popolno-
ma razumejo hrvatske težnje in da se
jim zdi naravno, da Hrvati ne morejo
živeti v isti državi s Srbi. Zategadelj
bodo Madžari podpirali osvobodilne tež-
nje Hrvatov, Slovakov in Ukrajincev;
po izvedbi samoodločbe bi se ti narodi
združili v gospodarsko unijo z Madžari.
— Raduj se in veseli, zagrejski Izrael!

— Italijani delijo orožje v Albaniji.
Po vesteh iz Prizrena so prepeljali na
albansko-jugoslovansko mejo pri Ku-
sn 450 italijanskih pušk, drugo pošilja-
tev pa še pričakujejo. Takisto je prispe-
lo v Krno 1000 kosov, v Malezijo pa
2000 italijanskih pušk. Tako dela ljuba
zaveznica Italija, narodna večina v Ju-
goslaviji pa se priklanja in pravi: Živel
pacifizem!

— Za politiko pomirjenja so se izja-
vili madžarski agrarci na Češkoslov-
skem, ki so stali doslej v vrstah opozici-
je proti češkoslovski vladi. Stopili so v
direktna pogajanja s Prago in izročili
vladi spomenico s pogoji, pod katerimi

bi podpirali vlado. Min. preds. Švehla
je izjavil, da je pripravljen se pogajati
in je pozval strankine voditelje v Prago.

— Ponovni proces proti morilec Ba-
skalova. Pred nekaj meseci je bil pred
praško poroto oproščen morilec znanega
bolgarskega zemljoradniškega voditelja
Daskalova, ki je stal pred sodiščem pod
imenom Atanas Nikolov, ko so ga že ho-
tele oblasti izgnati na Bolgarsko, se je
izvedelo, da si je morilec nadel »paprano
ime in da se v resnici piše Jordan Ci-
cankov. Izvršile so se nove preiskave in
odredila se je nova poročna razprava, ki
je pričela dne 22. tm., a ne več v Pragi,
temveč v Taboru na južnem Češkem. Ci-
cankov se zagovarja, da je naročilo ma-
kedonske organizacije moral izvršiti,
ker bi bil sicer sam zapadel smrti.

— Trgatev v Slovenskih gorah. Iz-
redno lepo vreme dviga veselo razpolo-
ženje trgatev, dasi se ga bo letos malo
nabralo, kakor že desetletja ne. Pa ka-
kovost je ravno tako izborna, kakor že
desetletja ni bila. Trgatev po Terezije-
vem da tudi v slabših legah 18 do 20% v
boljših pa celo 18 do 22%. Pred Terezijo
se je plačevalo pri 15 do 17% po 6 K nad
stopinjo, višje pa po 8 K. Po 20. oktobru
obrano pa se odda od kadi do 35 K l. Ali
pa bodo dobili nevinogradniki tekem le-
ta po gostilnah še »pristnega« brez bo-
trinstva za poskušnjo, je zelo težko tr-
diti. Že lani sem na tem mestu opozoril,
da bi bilo zelo v interesu vinogradni-
kov, ako bi se vsako vino, od stiskalni-
ce pripeljano v Maribor, uradno tentalo
na vsebino sladkorja na kje določenem
mestu, ker se večkrat sliši o zlorači v
tej zadevi. Za letos je zopet prepozno...

— Obtoženi špijonaže pa oproščeni.
V četrtak je bila v Beogradu izrečena
sodba v procesu proti Danieli Andreli-
čević in Dovanšiću, ki so stali že v drugič
pred sodniki, obtoženi špijonaže. Vsi so
bili oproščeni.

— Nezgode na lovu. Dne 23. okt. se je
vršil lov grajščine Herberstein na Rav-
nem polju pri Ptuj. Z vozom se vrača-
jočim lovcom je prišel nasproti automo-
bil, ki je vsled neprevidne vožnje poli-
snil konje in voz v občestni jarek. Voz
se je prevrgel, pri čemur sta bila poško-
dovana dr. Freitl in tajnik Fischer, med-
tem ko so komisar Brenčič, Barle in dr.
Salaman odnesli le nekaj bul. Na istem
lovu je med gonjo napadel srnjak go-
njača in ga lahko telesno poškodoval.

— Uredbo o draginskih dokladah drž.
upokojencev objavlja »Uradni list« št.
97 od 22. okt. tl.

— Trasiranje novih železniških prog
in sicer Rogatec - Krapina - Golubovac
in Varaždin - Koprivnica se prične še
ta mesec.

— Strašna burja nad Splitom je div-
jala v noči na 23. tm. Strela je udarila
v pošto poslopje, uničila telefonsko
centralo in skvarila celokupno mestno
telefonsko mrežo. Požar, ki je nastal v
podstrešju poslopja, so gasilci hitro u-
dusili. Medkrajevni in krajevni telefon-
ski promet bo za prilično dva meseca
prekinjen.

Kaj je pokazal Radič?

Danes imajo prijatelji sporazuma z
Radičem črne ure.

Časopisje »vlade sporazuma« prizna-
va z ministri vred, da je Radič porušil
parlamentarno večino in da pade nani
težka odgovornost.

Kako radi bi ti ljudje pripisali kriv-
do komu drugemu, ali resnica je tako
težka in porazna, da jo morajo vsi pri-
znati.

Resnica pa je ta, da Radič sporazuma
sploh ni hotel, temveč je le izrabljal to
geslo za to, da oslabi patriotske življe,
ki se zbirajo okoli Davidoviča.

Radičeva sporazumska taktika je
bila morda v Moskvo, morda s kom dru-
gim dogovorjen napad na sam obstoj
skupnost in suverenost naše države.

Bila je zgolj nesramna politična igra.
To imajo zdaj vsi, ki so Radiču in
njegovim tolpi zaupali!

Tako je, če političen spekulat in ci-
gan postane podpora vlade!

Tako je, kadar pobija korupcijo eden
največjih korupcijonistov, ki je zlezal v
Prpičevu razkošno palačo kot »prezi-
dente«.

Vse, kar je Radič govoril o sporazu-
mu, je bila dobro preračunana laž. Nje-
govi politični lakaji pa so ali prav taki
komedijanti ali zaslepijenci ali plačana
kamarila.

Tako je Radič pokazal to, kar smo
vedno trdili. Toda stvari državnega in
narodnega jedinstva je storil ogromno
uslugo.

Predno bo sojen kot veleizdajalec, za-
služi klie: »Živel Radič!«

Poglavje o „pogojih“.

Klerikalcem nekatere reči ne gredo
pa ne gredo v možgane. »Slovenec« se
neprestano trudi, da bi opral zamorca
Radiča, ki ga sicer iz kulturnih razlogov
sovraži, toda iz političnih podpira in
povzdiguje. Tako pravi »Slovenec« z
dne 22. tm., da ne razume, čemu se Ra-
diču stavijo pogoji, preden vstopi v vla-
do. Tega v zapadnoevropskih državah ne
delajo. In nato slede za vzgled Anglija,
Švedska, Danska in Francija. »Sloven-
ec« ne gre v možgane, da mi kljub vse-
mu napihovanju nismo zapadna Evropa
in da je naša politika nekaj čisto druge-
ga. Če bi kdo dejal, da je papeštvo Da-
laj - lame in rimskega cerkvenega po-
glavarja enakovredno, bi se »Slovenec«
razpočil od jeze. Toda v politiki in po-
sebno še za »Slovenčeve« bralec so ana-
logne primerjave dovoljene. Naša drža-
va ni niti izdaleč tako utrjena kot na-
vedene države in noben politik, ki z »re-
publiko« ali z r. k. avtonomijo ribari
med ljudstvom, kjer je (kot na Hrvat-
skem) polovica nepismenih, se ne more
postaviti ob bok Mac Donaldu, Brant-
gu, Herriotu. Vse to je nepotrebno na-
pihovanje in škodljivo precejevanje, ki
rodi čisto zmotne zaključke. Ne Mac Do-
nald ne Heriot nista demagogi Radiče-
ve sorte. Nikoli se ni noben izmed njih
pogajal z zunanji nasprotniki države.
Mac Donald ni niti enkrat izjavil kaj
takega, kar bi ga količkaj kompromiti-
rало pred krono kot vidnim izrazom dr-
žavne skupnosti in suverenosti. Nikdar
ni Herriot potoval s takimi nameni v
Rusijo kot Radič. Nikjer in nikoli ni
kompromitiral francoskih državnih in-
teresov kot je Radič naše. Uprav beda-
sto pa je primerjati državno politiko
Danske in Švedske z jugoslovansko, naš
smešni parlamentarizem z danskim, naš
nemirni, vroči, od večnih nasprotij in
dolgotrajnih vojn razpaljeni Balkan z
mirno, urejeno, hladnokrvno Skandina-
vijo. Treba zahtevati, da Radič, ki je
nujno treba zahtevati, da Radič, ki je
doslej dobra štiri leta rovaril proti dr-
žavi, ki je v številnih inozemskih izja-
vah trdil, da njegova stranka ne prizna-
va kraljevine, Srbov, Hrvatov in Slo-
vencev, poda garancije za istinito drža-
votvorno politiko. Na Balkanu je to po-
trebno, tudi če se klerikalcem nekaj blo-
di o Skandinaviji, pa o Angliji itd., da-
si bi se bili bolj ogreli (in tega jim je
treba), če bi iskali primerjave nekoliko
bolj na vzhodu ali na jugu... Radič še
ni pokazal vseh kart in naj se le kleri-
kalci varujejo, da ta večno vinjeni ci-
gan tudi njih ne opehar. Dolžnost vseh,
ki so v črnih dneh naše zgodovine pro-
klinjali Habsburge, katerim so se v kle-
rikalnih taborih udano priklanjali, dolž-
nost vsakega jugoslov. patriota je, da
vidi v eiganu eigan in se ne da opeha-
riti pri kupčiji, po kateri se bo eigan
smejal, poštenjak pa lovil za glavo. Da,
»pogoji« in še kakšni pogoji!

— Uredbo o draginskih dokladah drž.
upokojencev objavlja »Uradni list« št.
97 od 22. okt. tl.

— Trasiranje novih železniških prog
in sicer Rogatec - Krapina - Golubovac
in Varaždin - Koprivnica se prične še
ta mesec.

— Strašna burja nad Splitom je div-
jala v noči na 23. tm. Strela je udarila
v pošto poslopje, uničila telefonsko
centralo in skvarila celokupno mestno
telefonsko mrežo. Požar, ki je nastal v
podstrešju poslopja, so gasilci hitro u-
dusili. Medkrajevni in krajevni telefon-
ski promet bo za prilično dva meseca
prekinjen.

Kaj je pokazal Radič?

Danes imajo prijatelji sporazuma z
Radičem črne ure.

Časopisje »vlade sporazuma« prizna-
va z ministri vred, da je Radič porušil
parlamentarno večino in da pade nani
težka odgovornost.

Kako radi bi ti ljudje pripisali kriv-
do komu drugemu, ali resnica je tako
težka in porazna, da jo morajo vsi pri-
znati.

Resnica pa je ta, da Radič sporazuma
sploh ni hotel, temveč je le izrabljal to
geslo za to, da oslabi patriotske življe,
ki se zbirajo okoli Davidoviča.

Radičeva sporazumska taktika je
bila morda v Moskvo, morda s kom dru-
gim dogovorjen napad na sam obstoj
skupnost in suverenost naše države.

Bila je zgolj nesramna politična igra.
To imajo zdaj vsi, ki so Radiču in
njegovim tolpi zaupali!

Tako je, če političen spekulat in ci-
gan postane podpora vlade!

Jugoslovanska Matica za neodrešene brate.

V Ljubljani, 18. okt. 1924.

Dinarski dan na korist neodrešenih bra-
tov in sester.

Obhajamo četrto obletnico nesrečne
ga koroškega plebiscita in krivične ra-
palske pogodbe. 10. oktober in 12. nov.
sta dneva, ki se jih spominjamo z bo-
lestjo v srcu, kajti odrgala sta brez-
obzirno od nas najboljše del našega na-

roda in ga vklepila v težke verige suženstva. Pod tujim jarmom je sedaj ti naši bratje in sestre obračajo oči proti svobodni Jugoslaviji v pričakovanju, da jim pride od tam moralna in gnotna pomoč, da vztrajajo v boju, ki ga bijejo za ohranitev svoje zemlje in svojega jezika. Naša sveta dolžnost je, da jim priskočimo na pomoč v borbi za ohranitev materinskega jezika in jih tako utrđimo v zaupanju do nas in v veri na končno ujedinjenje.

V spomin četrte obletnice teh žalostnih dnevov priredi Jugoslov. Matica širom cele Slovenije dne 9. nov. 1924

»DINARSKI DAN«

prid neodrešenim bratom.

Ta »Dinarski dan« je zamišljen tako:

V vseh mestih, trgih in večjih krajih naj podružnice Jugoslovenske Matice ali kjer še ne obstojajo, v to svrhu sestavljeni odbori organizirajo »Dinarski dan« na način evellčnih dnevov. — Prispevki naj se v steklenice ali pušice zbirajo po ulicah, trgovinah in podjetjih. Na deželi pa naj se pobiranje vrši po službi božji pred cerkvijo in od hiše do hiše. Sicer pa prepuščamo podrobnejšo organizacijo inicijativi lokalnih faktorjev, ki naj zbirko uredijo kakor najbolj prikladno in koristno. Nabrane svote naj se potem nakažejo podpisnemu odboru po poštni položnici.

Naj ne manjka širom Slovenije nobene vasi, nobenega kraja, kjer ne bi zbirali ta dan za naše neodrešene brate in sestre. Vsi neumorno na delo za nje! Dobrodošel je vsak tudi najmanjši dar.

Za pokrajinski odbor Jugoslov. Matice v Ljubljani.

Dr. Janko Pretner, Fran Finžgar,
predsednik, I. podpredsednik.
Karel Mahkota, tajnik.

Prijateljem Joško Rajha!

Naš blagi, nepozabni Joško Rajh je bil Sokol z dušom in telom. Vse njegovo dejanje in nehanje, vse mišljenje mu je bilo sokolsko. Radi sokolstva so ga preganjali sovražniki sokolstva, je trpel mučeništvo v graških zaporih, pa Joško Rajh je svojim sovražnikom in preganjalcem sokolstva odpustil, jim pomagal, baš ker je bil pravi Sokol z vso svojo mehko dušo.

Kot mnogoletni starosta »Murskega Sokola« je deloval za tem, da bodi sokolsko mišljenje vseobče svojstvo vseh slojev in še posebno njegovih kmetskih tovarišev; sam kmet z znojem na čelu, pa s ponosom v srečju, je uvidel živo potrebo, da se kmetsko ljudstvo povzdigne do spoznanja sokolskih idealov, da bode deležno one srčne kulture, ki je bilo markantno svojstvo njegove plemenite duše kot sad sokolske vzgoje.

Svojo življensko nalogo je hotel dovršiti s tem, da postavi svojem veliko-poteznemu sokolskemu delovanju trajen spomin: »Sokolski dom« v Ljutomeru.

Na njegovo inicijativo se je nakupilo sokolsko stavbišče, na njegovo prošnjo in njemu na ljubo so darovali njegovi prijatelji za »Sokolski dom« potrebno opako in les; on sam — velik mecen »Ljutomerskega Sokola« — je pri vsaki priliki mnogo daroval in žrtvoval, več nego so mu dopuščale premoženjske in rodbinske razmere, samo da bo stal »Sokolski dom«.

Nesreča je hotela, da je moral Joško Rajh nenadoma ostaviti zapričeto delo. Njegovemu spominu smo dolžni, da delo nadaljujemo in dovršimo za Sokolsko društvo v Ljutomeru prepotrebno zgradbo, ponosno, kakršno si jo je zamislil pokojni Joško, in na onem mestu, kjer so njegovi sokolski prijatelji zakopali z njegovo krvjo posvečeno prst, odvzeto s kraja nesreče.

Sokolsko društvo v Ljutomeru je ustanovilo povodom smrti Joška Rajha po seben sklad: »Sklad Joška Rajha« za zgradbo »Sokolskega doma« v Ljutomeru.

Prijatelji in vi vsi, ki ste ljubili in spoštovali Joška Rajha, oddolžite se manom tega blagega pokojnika, darujte prispevke za »Sklad Joška Rajha«!

Prispevke sprejema Sokolsko društvo v Ljutomeru in se bodo objavili tedensko v časopisih. — Slava Jošku Rajhu!

Blamaža slovenožera R. H. Bartscha.

R. H. Bartsch je znan nemški pisatelj. Slovenci ga najbolj poznamo po romanu »Das deutsche Leid«, v katerem nas je predstavil kot barbare, ki so zasedli

in onečastili klasična, sveta nemška tla. Bartsch še zdaj pogosto piše o obmejnih krajih. Tako je prve dni oktobra izšel v »Tagespost« poetično pisani podlistek »Weinlesezeit«, v katerem je očrtal jesensko razpoloženje v vinogradnih krajih okoli Lipnice. Tu pripoveduje o sledovih starih rimskih naselbin; zelo med kmečkimi dekleti je našel rimske profile, klasične poteze, ki menda pričajo, da se je plemenita rimska kri izlila naravnost v nemške žile, kjer se dandanašnji polje in kipi... Tako je odkril tudi v imenu kraja Afrenz rimske sledove: affluens, »močno tekoče« je dalo ime kraju, ki leži od izliva Sulme v Muro. V »Tagespost« z dne 21. tm. pa se je oglasil gospod, ki nekoliko temeljiteje pozna topografijo in zgodovino, nego jo pozna sentimentalni slovenožer Bartsch. In kaj je ta povedal? To, da so nemški zgodovinarji kot Dopsch, Kaemmel, Zahn, Strakosch in dr. dokazali, da se je kraj Afrenz nekoč imenoval Jawolonza, kar je le nemška pisava slovenskega imena Jablanica (vas, kjer raste jablane). Tudi daleč na okrog so številna druga krajevna imena slovanskega izvora. Pisec te notice g. Kohlstunk pristavlja, da celo ime gornje-štajerskega kraja Afrenz poteka od Jablanice. — Tako se je tedaj zaletel slavni »Südmärkin« domači poet R. H. Bartsch! Namesto klasičnih Rimljanov so se pokazali »barbarski« Slovani in tisto rimsko dekle, ki ga je Bartsch odkril v neki vasi, je imelo brččas — Gott sei uns gnädig! — slovanske poteze. Pfuui, wie wenig poetisch! — Kaj če se je Bartsch takisto zmotil s tezo, ki bi naj — v »Das deutsche Leid« — pobila slovenske narodne in kulturne težnje, težnje, ki so bile v očeh tega zlobnega novoromantika zgolj nekaka — pobuna manjvrednih, pokret barbarov in sužnjev? — us.

Mariborske vesti.

Maribor, 24. oktobra 1924

m Mladinski koncerti g. Stojanovića in ge Apihove. Včeraj popoldne sta dala znani skladatelj in virtouz g. Pero Stojanović in pianistka ga Apihova v dvorani »Vesna« štiri zaporedne koncerte za šolsko mladino. Zadnjemu koncertu so prisostvovali tudi vsi gojenci tukajšnje podoficijske šole. Mladina skoraj vseh šolskih zavodov je z velikim zanimanjem in navdušenjem slušala mojstrsko godbo obeh solistov in jima prirejala iskrene ovacije. G. Stojanović je med drugim sviral Suito v a-duru od Karla Goldmarka, potem tri komade iz 18. stoletja (Dusseck, Kramer, Mirander) in lastno kompozicijo »Materinski jezik«. Spremljala ga je diskretno in globoko ga Apihova, ki je samostojno odigrala na klavirju Schubertovo »Forelle« in Rahmaninov »Prelude«. Obžalovati je, da je javni koncert obeh umetnikov odgoden na nedoločen čas; njun program in virtouzno obvladanje obeh instrumentov bi moglo zadovoljiti vsakega ljubitelja glasbe. G. Stojanović, ki je zelo dobro znan v dunajskem glasbenem svetu in kot komponist i kot virtouz, bi zaslužil daleko več pozornosti, nego ga je pokazalo za njegov koncert mariborsko občinstvo.

m Koncert Stojanović-Apihova, ki bi se imel vršiti v petek zvečer v mali Götzovi dvorani, je odgoden na nedoločen čas. Oni, ki so vstopnice naročili v predprodaji, naj jih tekom petih dneh (do 27. tm.) vrnejo in dvignejo denar.

m Poskusni oder. V soboto, dne 25. oktobra ob 19.30 uri je sestanek vseh članov Poskusnega odra v gledal. pisarni (Slovenska ulica, pritličje). Dame in gospodje, ki žele pristopiti k Poskusnemu odru se ta večer še lahko prijavijo.

m Nove knjige v Ljudski knjižnici. Med mnogimi novimi knjigami, ki so zadnje dni prišle iz knjigovoznice ali so bile nabavljene v knjigarnah, zavzema posebno mesto Jiraskovi zbrani spisi (v češkem oddelku), več Masarykovih spisov — med njimi »Nova Evropa« (v nemškem prevodu) ter mnogo drugih knjig pripovedne vsebine. Tako bo čitatelj dobil vse nove zvezke »Splošne knjižnice« in ostale knjige, ki so se v zadnjih tednih pojavile na slovenskem knjižnem trgu.

m Glasbene Matice v Mariboru redni občni zbor bo v ponedeljek, 27. tm., zvečer ob 7½. uri v društveni dvorani. Na to se člani opozarjajo.

m Izredna skupščina Orjune Maribor-Studenca se vrši v soboto dne 25. oktobra 1924. ob 20. uri v hotelu »Kosovo«. Ker so na dnevnem redu volitve novega odbora, je dolžnost vsakega nacionalista, da se tega zbora sigurno udeleži! Zdravo! — Predsednik.

m Telovadba za 3 do 8letne otroke. Prejeli smo: Da ustrežem želji več staršev, sem pripravljen prevzeti telovadbo za otroke (v starosti od 3 do 8 let) dvakrat na teden. Kdor hoče otroke pošiljati, naj se oglasi osebno ali pisмено na deški meščanski šoli v Krekovi ulici vsak dan od 11. do 13. ure. Lavrenčič Ivan, telovadni učitelj.

m Radio-večer. Opozarjamo, da bo Radio-večer »Ljudske univerze« jutri, v soboto, ob 20. (8.) uri v veliki kazinski dvorani. Predavanje in koncert. Vstopnina malenkostna.

m Nagla smrt. Dvaindvajsetletni krojaški pomočnik Franc Ferš, ki je bil pri svojih starših v Ciril Metodovi ulici št. 18, je šel danes zjutraj na stranišče. Ker se ni dolgo vrnil, ga je šel oče iskat. Našel ga je mrtvega. Mladeniča, ki je bil tudi epileptičen, je zadela srčna kap.

m Šofer in cestni pometać. 18letni šofer R. C. je včeraj vozil po Frankopnovi ulici in je tik železniškega mostu zadel v neki voziček ter neznatno poškodoval 70letnega cestnega pometaća S. Šofer se izgovarja na voziček, cestni pometać pa trdi, da je mladi šofer neprevidno vozil. O zadevi bo razpravljala sodnija.

m Veležanin v film v Grajskem kinu. Izmed sezonskih atrakcij, ki jih nudi Grajski kino svojemu številnemu občinstvu, se odlikuje film: »Skozi džunglo in pragozde« po svoji izredni zanimivosti, ki je hkratu visoko podučena, ker ni plod fantazije, temveč razkritja prirodnih posebnosti. Z največjim trudom prodira filmska ekspedicija v notranjo Afriko, si krči pot skozi džunglo in močvirja; na poti se mora boriti z najrazličnejšimi živalmi, o katerih življenju nam podaja številne posnetke. Nič manj niso zanimivi posnetki o stikih s tamošnjimi neciviliziranimi narodi, ki nas seznanjajo z njih življenjem in običaji. Bogata priroda nam razkriva svoje ekzotične posebnosti. Film, ki ga predvajajo te dni in pa nastopni, kateri bo posvečen zakonskemu življenju človeka, za služi vsled svoje prirodoslovno-znanstvene vsebine posebno pozornost; za široko občinstvo pa je zlasti prvi zelo napet in poln naravnih senzacij.

m Cercle français. Danes, v soboto 25. tm., ob šestih zvečer, bo v slavnostni dvorani moškega učiteljskega francosko predavanje. G. prof. B. Martel bo govoril o klasični dobi francoskega slovstva. Vstop prost.

m Mestni kino: »Propala žena«, krasna veseloliga v 5 činih, v glavni vlogi Cecyl Tryan, se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

m Kavarna »Jadrane«. Dnevno koncert. Solidna in točna postrežba. Cene zmernе. V soboto in nedeljo podaljšana policijska ura.

Narodno gledališče.

REPERTOAR.

Petek, 24. okt. Zaprt. Gostovanje v Celju. (»Narodni poslanec«).
Sobota, 25. okt. »Mam'zelle Nitouche« B. Nedelja, 26. »Zrinjskija«. Ab. E.
Ponedeljek, 27. okt. Zaprt. Gostovanje v Ptuj. (»Narodni poslanec«).

Vse predstave se prične ob 19½ in ne ob 20. Prosimo cenj. občinstvo, da prihaja točno k predstavam, da z zamujanjem ne bodo motili pravočasno dospelih.

Mala oznanila.

Dežne plahte za vozove in ko nje z neprimodljivega platna v vsaki veličini pri Ivan Kravoz, Al. Ksandrova cesta 13. 2297 10—5

Dijakinja se sprema na hrano in stanovanje s 1. novembrom. Kje, pove uprava. 2410 2—2

Prvo vrstni trapistovski sir, la Tilziter sir, izvrstno surovo maslo razpošilja po zmernih cenah mlekarina Karl Laznicky, Dežanovac, Slavonija. 2402 5—3

Zgubila se je danes 23. t. m. od 3.—4. ure na potu Frankopanska cesta—Glavni trg—kolodvor rotna torbica z večjo vsoto denarja, potnim listom in drugimi predmeti. Pošten najditelj naj blagovoli torbico oddati proti nagradi pri lastnici g. Julijani Berce, Radvanjska cesta 9. 2—2

Oddajalo bi se v Maribor 6—8 litrov mleka. Izve se spodnje Radvanje št. 42. 2415

Kultura in umetnost.

x Storijske I. Koroške narodne pripovedke in pravljice. Zbral in uredil Fr. Kotnik. Založila Družba sv. Mohorjana Prevaljah. Mohorjeva knjižnica 3. zvezek. — Profesor dr. France Kotnik je zbral v tej knjigi 84 storijske, izmed katerih so jih zapisali njegovi bivši celovški učenci 42, iz starejših tiskanih virov jih je 22, sam jih je zapisal 19, 1 pa je Šašeljnova. V uvodu govori o motivih, s katerimi so pripovedke prepletene, o povodom možu, zalih ženah, o zakletih dekleh in zakladih, o potujočih dušah, o čarovniških knjigah, o velikaških stavbah, o pripovedkah, ki pripovedujejo o postanku krajev, graščin in cerkve, o zgodovinskih pripovedkah, o Lahu, ki išče zakladov v naših gorah, o pravljicah, ki imajo motiv: pregreham sledijo kazni, o desetem bratu, večnem suštariju in kralju Matjažu. Nato sledi besedilo. Za njim so navedeni viri, odkod so pripovedke potekle.

x Ksaver Meško, Listki, Splošna knjižnica št. 36. Natiskala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Baš, ko poteka 50letnica našega priljubljene pisatelja-pesnika, je izšla v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne pod skupnim naslovom »Listki« zbirka Meškovih novelic, črtic, in profilov. So to drobni in topli pesniški izlivi mehke Meškove duše, male dragocene sličice in skice, napisane z nežno roko in v onem bleščem stilu, vsled katerega je baš Meško med slovenskimi pisatelji postal tako priljubljen. Večina njegovih črtic izvira iz časov Meškovega srečno-otožnega bivanja na Koroškem. Njemu k sreči pri-raščeni Koroški je postavil Meško baš z nekaterimi teh črtic krasen in trajen spomenik, ki naj bi ohranil naše danes živem ognju za to našo prelepo slovensko deželico, ki je prav sedaj ob obletnici koroškega plebiscita toliko več aktualno in potrebno. Kako priprosto, obenem toplo navdušeno in nežno se spominja Meško v črtici »Koroški prazniki« svojih koroških časov (stran 26): — »Kakor osirotelemu in zapuščenemu otroku po materi se mi čestokrat stoji po Koroški. Po tisti Koroški milim, ki smo živeli v njej nekda, ko smo pač trpeli krivice dan na dan in smo se dan za dnevom borili in bili za najnavednejše pravice, a borili se s toplim idealizmom in z neumrljivim, dan za dnevom se nanovo oživljajočim upanjem v srečo: če ne zmagamo danes, zmagamo jutri, če ne jutri, čez leto, čez dve, po desetih letih. Bili so vroči a lepi dnevi v tisti bajni deželi molčečih resnih gor in poezij polnih jezer. Kako se mi ne bi tožilo po krasoviti deželi, kako ne po letih, v njej preživelihi! V drugem delu svojih »Listkov« podaja Meško profile nekaterih naših zaslužnih moč, med temi Aškerc, Gregorčič, Antona Medved, Verovšek itd., v katerih nežno roko, a popolnoma objektivno sega v globino duše teh naših odličnjakov. Prepričani smo, da bodo »Listki« kakor vobče vsi drugi Meškovi spisi sprejetiz velikim veseljem, od vseh ljubiteljev lepe knjige, ki bodo v tej zbirki našli globok vir lepe, gladke besede, toplega čustva, neskaljene poezije in vroče ljubezni do slovenske domovine in slovenskega rodu. Okusno in lepo opremljena knjiga je na prodaj pri založnici Zvezni knjižarni in vseh knjižarnah.

Pristopajte
k Jugoslovenski
Matici.

Nova spalna soba iz trdega lesa se radi pomanjkanja prostora po ceni proda. Vprašati Wildenrainerjeva ulica št. 8/II. vrata 9. 2381

Na prodaj 2 novi omari, kuhinjska kredenca, postelje mize, in drugo. Vpraša se: Rotovski trg št. 8, I. nadstr., levo. 2414

Naznanilo otvoritve.

Cenjenemu občinstvu naznanja podpisani, da je otvoril soboto 25. oktobra 1924 v Erjavčevi ulici 10

mesnico

in se priporoča občinstvu za obilen obisk.

Z velespoštovanjem

ANTON ROTTNER.

2413